

Крик

Бускетс Бланка

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Таращук П.

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

5 вересня

Ноги маленького хлопчика. Цього я справді не сподівалася.

— Ви Жудіт Паскуал?

Жудіт із подиву хапнула набагато б ільше повітря, ніж могла вдихнути. Що тут ро бить той хлопчик?

— Вибачте, ви не відповіли мені. Ви Жудіт Паскуал, так?

Жудіт ра птом прокинулася:

— Так-так, це я!

— Гаразд. Тут невелика черга, слід зачекати... можливо, пів години.

— Пусте.

Жудіт глянула на почекальню. Кажуть, невелика черга. Якщо не перейматися... Потім глянула на двері й побачила, що їх аж троє, на кожних прізвище, одне з тих, які видно на табличці коло вхідних дверей. І тільки одне жіноче ім'я. Сюди вона й зайде. Жудіт сіла в глибині на одне з двох вільних місць. Вибрала жінку, бо й сама б ула жінка, а ми, жінки, не дуримо себе, бо подумала, що з кількох психологів у цій консультації вона зрозуміє мене найкраще, бо ми, жінки, краще ро зуміємо одна одну. А ще й тому, що моя ро зповідь б ільше годиться до жінки, я б не знала, як ро зповісти про це чоловікові.

І тепер, коли вже сиділа, знову побачила коло себе хлопчика, що дивився на неї, бо діти завжди заглядаються на щось нове, скажімо, на Жудіт, нову людину в почекальні. Що в б іса тут ро бить цей хлопчик? Це він прийшов до психолога чи його мати? Надто малий, щоб іти самому, але як можна спокійно ро змовляти з психологом, якщо поряд дитина? Хай там як, але Жудіт дивилася не у вічі хлопчика, а на його ноги, що б овтались уперед і назад. Ноги в сандалях. Ноги, до ре чі, взуті. Ноги... Досить, досить, досить, Жудіт, досить!

Жудіт на мить заплющила очі, а ро зплющивши, дивилася в інший б ік. Якби тут б уло якесь інше вільне приміщення... але поряд із нею сиділо ще двоє людей і дивились, звичайно, на хлопчика. Ні-ні, вона не дивитиметься в той б ік.

Не дивись, благав Жудіт Марті, взявши її за підборіддя й повертаючи обличчям до себе, благаю тебе. Намагався відвести її, але марно. Не дивися, будь ласка, хай йому б іс, Жудіт, не дивися, ходімо зі мною, ходімо. Проте вона мов прикипіла до підлоги, він не знав, як зрушити її, і зрештою потягнув силоміць, але на це пішло б агато, дуже б агато часу. Чому, коли дивишся на щось, час зупиняється і здається, ніби страхітлива мить не скінчиться ніколи?

Марті. Ноги хлопчика в сандалях підіймались і опускалися, вперед і назад. Йому, мабуть, років чотири або п'ять. Менший за того, а може, такий самий. Не знаю. Давніше Жудіт уміла вгадувати вік і дітей, і дорослих. Звичайно визначала точно. А тепер їй щоразу важче вгадати вік. Тепер тільки вона видається страхітливо старою.

Жудіт почала по-справжньому пізнавати Марті, коли з'ясувала, що життя — це не все, що минуло, а те, що почнеться відтепер. Адже я ще й досі не знаю, чи можна назвати життям те, що б уло давніше. А те, що сталося два тижні тому, безперечно не є життям. Жудіт уже двадцять ро ків, як одружена з Едуардом, і сюди треба додати ще пів ро ку, як вони жили ра зом. Були дуже молоді. Обое закінчили вивчати каталанську філологію і обое одразу знайшли ро боту, він — коректора у видавництві, а вона — викладача в приватній середній школі. Тоді ми сказали собі, що шукаймо квартиру, нашим б атькам-матерям це не подобалося, але ми однаково вчинили по-своєму. Таж хіба в такому віці ще чекають, щоб хтось підказав, що ро бити? Отже, ні, ми не взяли шлюб, бо не мали в ньому ніякої потреби. Батько-мати Жудіт змирилися зрештою навіть із цією ре альністю. Натомість б атько-мати Едуарда дуже довго сердилися на нього. Називали Жудіт його подругою й не

відступали від цього. А її б атько-мати ходили на меси, де на гітарах грали пісню «Кумбая» 1, й казали доньці, що ми дивуємось, чому ти чиниш отак: адже ти віриш у Б ога. А Жудіт думала, що вже не знає, у що вірить насправді.

Натомість б атько-мати Едуарда мали затяту вдачу, їм б уло дуже важко змиритися, що син вирішив обрати каталанську філологію, — таж ти, сину, з нею нікуди не поткнешся, — але набагато важче — бачити, що син живе з жінкою, не взявши шлюбу з нею, де це б ачено, і що ми тепер скажемо дідусю й б абусі.

У ро дині Далмау Едуард б ув найстаршим із чотирьох б ратів і сестер, тож б атько-мати не хотіли, щоб він подавав поганий приклад іншим. Усіх дітей вони віддавали до католицької школи організації “Opus Dei”, щоб вони б ули підготовані до життя, тож усі вони й стали такими, інколи думала Жудіт. Річ зрозуміла, всі, крім Едуарда, що йому, як видно, навіть католицька школа не згасила вогонь Каніро 2, що горів у його душі. Проблема в домі Далмау виникла після смерті Франко. Країна закипіла, і школа “Opus Dei” о п’ятій годині пополудні ро зпустила учнів, що начебто поїхали додому потягом зі станції Б еллатерра. І в тому потязі невинні агнці збилися з пуття.

Щоб не дивитися на ноги й сандалики хлопчика в почекальні, Жудіт глянула на свої ру ки. Ще не вкрилися зморшками, але мали б агато пігментних цяток, а це погано. Слід попросити в дерматолога яку-небудь чарівну мазь, як-от та, що їй дали для обличчя і що так добре підійшла їй.

Ноги, сандалі, хлопчик, що невідступно дивиться на неї. Немає змоги відвернути увагу, думки ненастанно крутяться навколо жажіття інших б осих ніг. Маленьких б осих б езпорадних ніжок. Не дивися, Жудіт, не дивися.

Відчинилися двері, й психолог вигукнула прізвище. Підвівся чоловік, що сидів поруч із дитиною, поклав журнал, який гортав, і

зайшов до кабінету. Жудіт скористалася миттю, щоб пильно придивитися до консультантки. В окулярах і, здається, з ямочками на щоках, коли всміхається. Жудіт подобалися люди, які мають ці ямочки. Такі люди створюють враження симпатичних. Здогадувалася, що її вибір вдалий. Це краще. Досить того, що їй було дуже нелегко наважитися прийти, але зрештою настала мить, коли вона вже не могла жити далі, бо не могла ро бити нічого б ез того всього в голові, а передусім — босих ніг б ез сандаликів.

Хлопчик зашарудів, повертаючись, і запитав матір:

— Мамо, коли вже?

Мати сказала йому щось таке, що звичайно кажуть матері, щоб дитина замовкла й заспокоїлася, і дістала ру кою з сумки коміка, що висів на нитці. Хлопчик ра дісно скрикнув.

— Ого! Гномик!

Мати всміхнулася хлопчику й приклала палець до вуст, наказуючи мовчати. Потім глянула на годинник, зітхнула й нетерпляче махнула ру кою.

Жудіт стежила за всією сценою, але помічала тільки ноги, що після хвилинки спокою знову захилювались. Спершу вперед і назад. Як песики, що крутять хвостом, коли задоволені, подумала Жудіт. А після хвилинки спокою — вперед, щоб схопити коміка. Тут у Жудіт випала книжка і перед її очима постали маленькі ноженята, проте вона б ачила не всі їх, а тільки ступні в сандаликах із пальцями, що визирали. Сандалики не спали з ніг, як у хлопчика два тижні тому.

Жудіт облило холодним потом. Почувалася старішою, ніж б удь-коли, їй здавалося, ніби вона от-от помре. Вдалася, вже б озна-вкотре, до зусиль, щоб видушити сльози. Але сльози не потекли. Заплакати неможливо.

Натомість у її житті траплялися миті, коли вона ря сно проливала сльози. Але сльози дуже примхливі. Тепер Жудіт хотілося б, щоб сталося так, як і того дня, коли вона вийшла заміж і

всупереч своїй волі плакала від щастя. І це тоді, коли в них уже народився Б ернат. Свекруха тоді, говорячи про неї, вже не казала Едуарду «ота твоя подруга», але й не називала невісткою, не називала ніяк. І все-таки свекрусі, якщо вона хотіла стати б абусею, довелося зблизитися з Жудіт. Але сеньйора Далмау хотіла не те що стати б абусею, а тільки почуватися нею. Тобто не мала б ажання лишати дитину в себе, коли в б атька-матері виникала така потреба, бо казала, мовляв, не знає, як поводитись із малюком, натомість, коли їй б уло до вподоби, полюбляла вийти на прогулянку з дитиною в колясці й показувати її, пишатися нею. А тоді з'являлася вдома і, хоч б ула добра чи лиха, доводилося терпіти її. Гуляла по району Ґрасія, де жили Едуард і Жудіт, а також спускалася вниз, до пасажу Ґрасія і б ульвару Ра мбла Каталунья, до цукерні "Maui", й зустрічалися там із подругами, які приходили з кварталу Педралбес побачити першого онука в їхньому гурті. Ім'я Б ернат, певне, заскочило всіх, його вимовляли вголос, але ніяк не коментували, саме так пояснювала згодом б абуся б атькові-матері, коли поверталася додому, і то з ноткою зневаги; її подруги, певне, думали, що це ім'я надто простонародне, проте сеньйора Далмау, річ зрозуміла, не могла вигадати якесь інше ім'я для хлопчика, якщо б атько-мати дитини вирішили, що її зватимуть так. Адже це ім'я, сказала їм одного ра зу свекруха за ро динним обідом, і то одразу після слів, мовляв, та вам уже можна ре кламувати дії і звичаї середньовічних каталонських графів, дуже підходить для фільмів про Ро біна Гуда, але ж воно не сучасне. Гаразд, мамо, сухо відповів Едуард, і змінив тему.

А вони вдвох зрештою таки одружилися, коли цього вже ніхто не вимагав. Уклали шлюб, коли Б ернату виповнилося три ро ки і він, страшенно задоволений, був присутній на весіллі своїх б атька-матері. Жудіт, коли показалася вбрана в усе ро жеве, з трояндовою гілкою та у віночку з квітів трохи в манері хіпі, де теж

переважав ро жевий колір, і побачила ро дину, що чекала надворі, поки вона підпише папери, на площі герцога Медінаселі, то відчула сльози на очах. Адже завжди дуже легко ро зчулювалася і плакала. Завжди, крім теперішньої пори. Уже два тижні, як сльози зупинялися десь у грудях. Тож і прийшла до психолога, сподіваючись, що ті сльози зможуть пролитися. Адже психологи на те й потрібні, щоб допомогти ро зплакатися. Таке принаймні показують у фільмах. Коли від психолога виходять заплакані, стає зрозуміло, що проблеми наполовину вирішені. Гріх сповіданий — наполовину прощений, як казала мати. Мати, що вже відійшла. Матері вже рі к, як немає. Якби жила — поклала б їй голову на коліна і б ула б певна, що заплаче, і ніякий психолог не знадобився б.

Хтось вийшов і вигукнув прізвище хлопчика в сандалях і його матері. Вимовив ім'я хлопчика. Отже, це він іде до психолога. Хай там як, Жудіт зітхнула з полегкістю, яку намагалася приховати. Гомілки, сандалики й голі пальчики швидко зникли за сірими дверима чоловіка, що всміхнувся матері й дитині.

Жудіт опустила очі. Дарма що досі висока і струнка, в неї вже почав ро сти живіт, більший за уявлення про те, яким має б ути живіт. Не годиться. Останнім часом вона часто прокидалася й думала, що вагітна. Бернатом, Сільвією чи іншою дитиною, якої ніколи не мала. Коли ро була аборт, їй снилося ночами, що вона народила потвору і її довелося викинути на сміття. Поглянь, що ми зробимо з цією потворою, казав лікар, перше ніж ро зрізати її на частини, і то з неабиякою професійністю. Тоді Жудіт прокидалася з великою тривогою в душі, бо їй не видавалося добрим ро зповідати цей сон б удь-кому, як і тепер не могла ро зповісти про те, що сталося два тижні тому. Про Марті, що простягав ру ки і б лагав: будь ласка, ходімо, я потягну тебе силоміць, Жудіт, ходімо. Ходімо. Не дивись.

Едуард ніколи не простягав так ру ки. Едуард лише б рав книжки з полиць. Вона теж, але давніше, набагато давніше. Коли з'явилися діти, спершу одна, потім друга, перестала читати. Не мала снаги читати, а тоді, коли діти спали, користалася нагодою, щоб і собі заснути. Навчилася максимально використовувати сон, тож засинала негайно, тільки-но хлопчик чи дівчинка замовкали. А тепер вона вже не знає, як заснути, хоча звичайно потребувала дев'ятьох годин сну, щоб б ути свіжою цілий день, і ніколи не йшла кудись на вечерю, якщо завтра б ув ро бочий день, а коли ходила на ро боту, намагалася подрімати після обіду, щоб набрати потрібні годину сну. Рахувала по хвилинах.

Коли діти б ули малі, такі малі, як хлопчик у сандаликах, а Жудіт спала вкрай мало, якимось узимку вона заснула в автобусі. Уночі впала справжнісінька б уря, і ця б уря шаленіла і на вулицях, і в помешканні. На вулицях б уря хитала ліхтарі і гнула дерева, а вдома обоє дітей ро зплакалися, і то невідомо з якої причини. А вранці, коли все вщухло, Жудіт поїхала на ро боту, побачила місце коло вікна, сіла, і світ зник з-перед її очей. Нагромадились б арivistі хмари, їй не треба б уло ро бити ніяких зусиль, годилося тільки спати, спати і спати.

Коли прокинулась, автобус стояв, а якийсь чоловік, усміхаючись, дивився на неї й гукав: агов-агов. Був не набагато старший від неї, можливо, років на чотири або п'ять. Мав приємний, ще й дуже, погляд, блакитні пронизливі очі, гарні, дарма що над одним, на повіці, був ру бець, який скидався на складочку. Здається, ти заснула, сказав чоловік. Жудіт страшенно збентежилася, ох, так, я доїхала до кінця маршруту, матінко моя, де це. У кварталі Гвінардо. Притьмом підвелася і глянула на годинник. Якраз мав б ути урок. Ага, ти вчителька, проказав він, я теж, але я ще маю час, ходімо, я проведу тебе до автобуса, що повезе тебе, куди їдеш. То б ула пора, коли ще не б уло мобільних телефонів, стояли лише

телефонні кабінки. Жудіт зателефонувала до школи й розповіла, що сталося, і водночас раптом зів сорок вибачилася. І раптом — адже таке трапляється в житті — їй сказали, що вибачатись не треба, перший урок скасовано, бо на подвір'ї вночі повалила дерево, тож, доки не приберуть, до школи годі потрапити. Уроки почнуться щонайраніше об одинадцятій годині.

Жудіт вийшла з кабінки, не вірячи своєму щастю. Чоловік тоді запропонував їй випити кави.

Ту каву вона згадувала потім протягом довгих років із двох причин. По-перше, то була не кава, а какао. Гаразд, вона стала замовляти каву, але він із чарівною усмішкою запевнив її, що какао або шоколад залагодять усе, невже ти не знаєш? По-друге, той чоловік заспокоїв її. Адже тієї пори Жудіт мала відчуття, ніби ненастанно б іжить гладеньку стометрівку, немов за нею женуться. Дівчино, тобі б ракує повітря, мовив він, коли Жудіт тремтячою рукою взяла ложечку. Хотіла вибачитися, мовляв, так, діти, робота, чоловік, одне слово, знаєш. Він відповів їй усмішкою і змінив тему. Запитав, що викладає, і Жудіт відповіла, що каталанську мову й літературу, він зацікавився. Жудіт стала розповідати, як викладає і що їй подобається найдужче. Спершу несліпо і з певною неохотою, а згодом пожвавішала. Обоє з запалом розмовляли цілих двадцять хвилин. Двадцять незвичайних хвилин. Поки вона говорила, він випив своє какао. А твоє вже прохолодило, всміхнувся він, коли Жудіт нарешті взялася за чашку. Пусте, мені подобається й тепле. Мені подобалося, бо я вже багато років не пила какао... Тоді він мовив, що це просто чудово. Авжеж, какао дуже добре, мовила Жудіт, раптом помітивши, що вона в доброму гуморі. Він розсміявся: какао теж добре, але ж я мав на увазі твої пояснення. Ага, ти говориш про мою програму. Ні, про те, як пояснювала, видно, що ти в захваті від своєї роботи. Тепер уже Жудіт усміхнулася, а він сказав, що в тебе дивовижна усмішка. Але на дальші компліменти й

ласкаві слова часу вже не б уло, йому треба б уло йти. Я ра дий, що познайомився з тобою, сказав він, поцілувавши її в обидві щоки. Заплатив за обидва какао й пішов. Пішов, а Жудіт навіть не запитала, що викладає він. Навіть не думала про це і тепер шкодує, почувасться трохи невдячною і егоїстичною.

Так само, як того дня змогла вилити свої почуття незнайомцю, вона й тепер зможе ро зповісти щось психологу. Можливо, він спершу запитає про її життя і тоді доведеться ро зповісти про Едуарда і складні часи.

Настав період, коли Едуардові захотілося виходити з дому. Пошукаймо якусь няньку для дітей, запропонував він. А Жудіт: ні, я втомлена. Вона і справді б ула втомлена всім, не хотіла додаткового клопоту, почувалася виснаженою, натомість Едуард, здавалося, був схильний спожити увесь світ і, звичайно, ще й її на додачу в ліжку. Яка снага і яка зацікавленість, щоб і їй б уло добре, а вона хотіла ро бити лише необхідне, бо не ра з сама йому казала, що, поки Сільвії не виповнилося три ро ки, їй хотілося тільки спати. Едуард ро бив із нею все, що йому заманеться, а вона тим часом засинала. Потім, розслабившись, бурмотів їй, що вона дуже змінилася... А Жудіт хотілося плакати.

Давніше читання відволікало її від повсякденного клопоту. Але тієї пори вона читала мало і щоразу менше. Та й читання, власне, не б ракувало їй, бо, зрештою, книжки обов'язкові й факультативні, пов'язані з її предметом, були читані та перечитані, вивчені й ретельно засвоєні. Якось одна колега натякнула їй, що можна б уло б додати щось нове до списку. Жудіт відповіла їй б рутально, бо почувалася ображеною. Інша викладачка, належна до тих, хто, відпрацювавши години в школі, переймається всяким дріб'язком, бо ж не має дітей, лише поблажливо всміхнулася і вийшла з учительської, кинувши по дорозі Жудіт: знаєш, а я маю слухність.

З тих важких часів, коли діти б ули малі й Жудіт не читала, в пам'яті лишилося тільки те, що Едуард протягом довгих ро ків виходив з дому сам. Якось він сказав: слухай, якщо ти не хочеш виходити, не хочеш наймати няньку, то ходитиму я, хоча це ображає мене. Жудіт погодилася. Нарешті він дав їй спокій, нарешті перестав наполягати. Хай ходить, куди хоче. Попри все Жудіт уже знала, з ким зустрічається Едуард: з університетськими друзями, з якими колись давно зустрічалась і вона, майже всі вже одружені та з дітьми. Жудіт дуже цінувала їх, але надто втомлювалася, тож б ув період, коли вона б ачилася з ними тільки на якихось святкуваннях і щорічних зустрічах, на які ще досі ходили геть усі.

І ра птом у Жудіт набралися сльози, заповнили горло і здушили її. Їй здавалося, ніби вона не може дихати. Ой, їй треба б уло піти на той обід. Треба б уло скасувати своє приватне побачення. Якби вчинила так, не опинилася б тут. Якби сказала, що піде на той обід, принаймні могла б ро зслабитись, принаймні могла б щиро порозмовляти про своє.

Зараз заплачу, подумала Жудіт. Але замість плакати мимоволі гучно вдихнула, і геть усі глянули в її б ік. Жудіт опанувала себе, увібрала повітря й знову стала такою, як і ра ніше, але ще б ільш виснаженою.

Марті — приятель Б ерната. Який сором, казала вона собі щоразу, думаючи про це. Приятель її сина. Кохання не знає меж і секс, здається, також. Не знає і сорому, бо ж вона б ачила, як Б ернат ро сте, і це нестерпно, це майже кровозміщення. Бернат і Марті, як б ули маленькі, ходили до одного класу, росли ра зом, і вона, Жудіт, не ра з ходила забирати їх обох і водила на підвечірок, або на б аскетбол, або на музику, це все хлопчики ро били ра зом. І не ра з ро зцілювала Марті, хлопчику це страшенно подобалося, бо в нього вдома б уло менше ро динного тепла. А згодом, коли хлопці вже виросли, Жудіт б ачила, як вони приходять до неї додому, він і її

син, і сидять цілий вечір, щось вивчають або планують, як провести кінець тижня абоощо. Марті немов належав до ро дини. Ба ні, немов належить до ро дини.

Отже, що сталося, запитує себе Жудіт. Правда полягає в тому, що їй тяжко думати про Марті, але не тому, що він такий юний, а тому, що він немов її другий син. Ні, не це. Тому, що б ув немов її другим сином.

Усе почалося того дня, коли Б ернат мусив піти сам, бо мав час лише заплатити б озна за який документ, і вже в дверях крикнув їй: мамо, якщо прийде Марті, скажи йому, я повернуся деь за годину. Бернат пішов, несамохіть хряпнувши дверима, як та молодь, що не дивиться і не думає, і Жудіт невдоволено скривилася. Не минуло й п'ятьох хвилин, як прийшов Марті.

Марті вже давненько дивився на Жудіт по-іншому. Після того, як вона б езліч ра зів б рала його, як б ув маленький, за ру ку, щоб перейти вулицю, брала його і Б ерната, з дитиною в кожній ру ці, після того, як не ра з уболівала за нього на б аскетболі і в б агатьох інших ситуаціях, одного дня він глянув на неї по-іншому. Марті відростив собі волосся і зв'язав його в хвіст, щоб не заважало. Ходив в окулярах. Коли Жудіт уперше побачила його в окулярах, у її душі щось тенькнуло. Від цього тенькоту аж закрутило в нутрощах і навіть трохи нижче, вона густо почервоніла.

Жудіт зітхнула. Ось зараз б уде її черга. Почекальня вже пустіла. Лишилося тільки троє людей. Хлопчик у сандаликах давно вже пішов. Жудіт насилу заспокоїла дихання. Уряди-годи щось немов проривалось, і кілька хвилин здавалося, ніби все так, як б уло доти. До дня Д, до миті, коли їй здалося, ніби вона вже ніколи не дихатиме.

...

Бускетс Бланка. Крик — ознайомчий фрагмент

Далі — у повній книжці «Крик».
nashaknyga.com.ua